

PETÉNYI JÁNOS SALAMON (1799–1855)
AKADÉMIKUS, MADÁRTANI KUTATÓ
KÖNYVEINEK ÉS CIKKEINEK BIBLIOGRÁFIÁJA

Összeállították a Magyar Tudománytörténeti Intézet munkatársai
Gazda István vezetésével.

Petényi Salamon János által írt szakkönyvek, szakcikkek

Kurze Bekanntmachungen über Falco rufipes, Glareola torquata. = Oken's Isis, 1830. pp. 796–798.

A vércséről, székicsérről stb. Lásd még: Isis, 1835. pp. 231–233.

Zur Ornithologie. = Gemeinnützige Blätter, 1833. No. 19. pp. 146–149., No. 20. pp. 156–158., No. 22. pp. 170–171.

A fogas vakonyról. Spalax typhlus. = Tudományos Gyűjtemény, 1834. 1. sz. pp. 106–109.

Kázěň laučiwá, kterau se od čírkwe ew. a. w. cinkotské w ned. VI. po welikénoci, dne 19. kwětna 1833. odebral sedmiletý karatel gegj Jan Salomaun Petényi. Pest, 1834. Tiskem J. M. Trattnera a St. Károliho. M. 16 p.

Magyar fordításban: Petényi János Salamon beszéde a cinkotai ev. egyháztól való elbúcsúzása alkalmából. Ford.: Linder Károly. Közread.: Schenk Jakab. Bp., 1926. 16 p. (Különlenyomat 'A Természet' 1926-os évfolyamából.)

Auszug aus dem ornithologische Bericht des J. N. Naumann: „Naoh Ungarn und durch das Land. 1835.” = Wiegmann's Archiv, 1837. pp. 69–110.

Kivonat J. F. Naumann madártani útirajzából: „Magyarország felé és azon át. 1835.”

Értekezés a madártan születése, serdülése és növekedése felől Magyarországon. (Beszerczebánya a magyarhoni madártan bölcsője.) = A magyar orvosok és természetvizsgálók Beszerczebányán tartott III. nagy-gyűlésének munkálatai. Pest, 1843. pp. 52–68.

Pár szó az emlősökről általában és a magyarhoniakról különösen. = A magyar orvosok és természetvizsgálók Temesvárott tartott IV. nagy-gyűlésének munkálatai. Pest, 1844. pp. 89–99. és különlenyomat: Pest, 1844. Trattner–Károlyi. 15 p.

A honi madártan új gyarodásáról és annak némely sikeres eszközeiről, jelesen a billegény, keresztorr és buvár fajokról. = Kir. M. Természettudományi Társulat Évkönyve, 1841–45. pp. 188–201. és különlenyomat: Pest, 1845. Beimel. 20 p.

A fogas vakony. Természetráji tekintetben Petényi Salamontól, élettani tekintetben Dr. Glós Sámuelától. = Kir. M. Természettudományi Társulat Évkönyve, 1841–45. pp. 209–219. + 1 t.

Petényi Salamon János állatkízás elleni értekezésének rövid vázlata. = A magyar orvosok és természetvizsgálók Kolozsvárt tartott ötödik nagygyűlésének munkálatai. Kolozsvár, 1845. pp. 37–46.

Erdély állat[t]ani tekintetben. = A magyar orvosok és természetvizsgálók Pécsen tartott hatodik nagygyűlésnek történeti vázlata és munkálatai. Pécs, 1846. pp. 372–386.

A publikáció címe sajtóhibával jelent meg.

Az apró legyészről (*Muscicapa parva*, Bechst), alkalmilag pedig arról is, hogy a természettudományok minden vidéket, tájt és helyet érdekes- s becsessé tesznek; a becses tájak és helyek érdekét és becsét pedig felette emelik, sokszorozzák, és élvezésüket fűszerezik. = A magyar orvosok és természetvizsgálók Kassa–Eperjessen tartott hetedik nagygyűlésének történeti vázlata és munkálatai. Pest, 1847. pp. 51–56.

A vakandokról és annak egy felette különös sajátágáról. = A magyar orvosok és természetvizsgálók Kassa–Eperjessen tartott hetedik nagygyűlésének történeti vázlata és munkálatai. Pest, 1847. pp. 203–210.

Petényi Salamon felszólítása a honunkból már végkép[p]en kipusztult bölények, és az elenyésztés örvényében forgó hódok ügyében. = A magyar orvosok és természetvizsgálók Kassa–Eperjessen tartott hetedik nagygyűlésének történeti vázlata és munkálatai. Pest, 1847. pp. 215–218.

A kakukról, mint a természetnek egy igen csodálatos különözéről. = Magyar Academiai Értesítő, 1850. pp. 173–188. és klny: Pest, 1851. Emich és Eisenfels. 16 p.

A kakukról, mint a természetnek egy igen csodálatos különözéről. = Új Magyar Muzeum, 1850–51. II. pp. 188–196.

A pirókókról általán s különösen a magyarországiakról. = Magyar Academiai Értesítő, 1850. pp. 399–413.

A budai Istenhegyen fogott rózsás pirókról.

A pirókról, s különösen egy eddig leiratlan jércze rózsapirókról. = Új Magyar Muzeum, 1850–51. II. pp. 411–426.

Das Vorkommen des *Aceratherum incisivum* Kaup. in Ungarn. = Zeitschrift für Natur und Heilkunde in Ungarn, 1854. II. 14. sz.

A vastagbőrűek és az orrszarvuakról általában, a hornyolt szarutlanóczról pedig különösen. = Magyar Academiai Értesítő, 1854. pp. 140–150. és klny: Pest, 1854. Emich. 14 p.

Bihar vármegyének Sebes és Fekete Körös közti heglánczolatain tett természettudományi utazásának rövid vázlata. = Magyar Academiai Értesítő, 1854. pp. 224–232.

Kurze Skizze einer im Biharer Komitate im Monat Juni 1854 von Johann Salamon Petényi und Johann Kovács unternommenen naturhistorischen Reise. = Zeitschrift für Natur und Heilkunde in Ungarn, 1855. I. 51. sz.

Kubinyi Ferencz: Őslénytani adatok Magyarországról. = Magyar Academiai Értesítő, 1856. pp. 1–12.

A szerzőnek Petényivel közös kutatása.

Kubinyi Ferencz: Emlősök és hüllők maradványai a beremendi csonttorkolatban. = Magyar Academiai Értesítő, 1856. pp. 69–77.

Petényi kéziratban maradt tanulmánya alapján. Lásd alább a Kubinyi által 1864-ben kiadott Petényi-kötetben!

A gyűjtőkről és gyűjteményekről. = A magyar orvosok és természetvizsgálók 1847. augusztus 11–17. Sopronban tartott VIII. nagygyűlésének történeti vázlata és munkálatai. Pest, 1863. pp. 217–228.

Rövid útmutatás a madártojás-gyűjtés czélszerűségére. = A magyar orvosok és természetvizsgálók 1847. augusztus 11–17. Sopronban tartott VIII. nagygyűlésének történeti vázlata és munkálatai. Pest, 1863. pp. 235–236.

Petényi Salamon János hagyatékából kiadott szakanyagok, levelezések

Acarotherium incisivum. = Magyarhoni Földtani Társulat Munkálatai. II. 1863. p. 37.

Petényi S. János hátrahagyott munkái. 1. füz. Szerk.: Kubinyi Ferencz. Pest, 1864. Akadémia. XII, 130 p.

Benne: A beremendi mészkőbánya természetrajz- és őslénytanilag leírva. + A magyarországi ásatag állatok maradványainak jegyzéke Petényi Salamon által leírva.

Előzményeként lásd fentebb Kubinyi 1856-os második cikkét!

A mű előszava külön kötetben németül is megjelent: Franz von Kubinyi: Johann S. Petényi's kustos des Naturalienkabinetts im Ungarischen Nationalmuseum biographie. Pest, 1865. Herz. 23 p., 2 t.

Herman Ottó (szerk.): *Reliquia Petényiana*. I.

Oriolus. Ford.: Pethő Gyula. = *Természetrajzi Füzetek*, 1877. pp. 217–223.

Herman Ottó bevezető tanulmányával. = *uo.* pp. 212–217.

A sárgarigóról.

Herman Ottó (szerk.): *Reliquia Petényiana*. II–III.

Denevérek. = *Természetrajzi Füzetek*, 1879. pp. 89–92, 199–204.; 1880. pp. 251–259.

Herman Ottó utószavával. = *uo.*, 1880. pp. 259–260.

Herman Ottó: *Petényiana*. [48 halfaj 168 népies elnevezése Petényi kéziratos gyűjtésében]. = *Magyar Nyelvőr*, 1884. pp. 552–556.

Herman Ottó bevezető tanulmányával. = *uo.* pp. 549–552.

Ueber die Entenarten Ungarns. Nach den hinterlassenen Notizen des Custos am National-Museum Salamon Petényi. Bearbeitet von Julius von Madarász. = *Zeitschrift für die gesammte Ornithologie*, 1884. pp. 26–46.

Magyarország kacsafajairól.

A kék vércse. *Cerchneis vespertina* Linné. Petényi J. S. hátrahagyott irataiból. Összeáll.: néhai Tauscher Gyula és Chernel István. Szerk., leford. és bezáró szóval ell.: Herman Ottó. In: Petényi J. S. a magyar tudományos madártan megalapítója. 1799–1855. Életkép. Chernel István, Madarász Gyula és Vastagh Géza közreműködésével szerzette Herman Ottó. Bp., 1891. Kir. M. Természettudományi Társulat. pp. 48–76.

Ua. németül: Bp., 1891.

Petényi levelezéseiből. In: Petényi J. S. a magyar tudományos madártan megalapítója etc. Bp., 1891. Kir. M. Természettudományi Társulat. pp. 90–125.

Ua. németül: Bp., 1891.

Petényi J. S. Ornithologiai hagyatéka. I–III. Feldolg.: Csörgéy Titusz. = *Aquila*, 1896. pp. 161–187.; 1897. pp. 105–139., 1898. pp. 213–226. és különlenyomat: Bp., 1898.

I. A pásztormadáról. II. A kerecsensólyomról. III. A csontollú madáról.

A közlés előzményei: Herman Ottó: Petényi J. Salamon ornithologiai hagyatéka. = Akadémiai Értesítő, 1896. pp. 466–476.; Herman Ottó: Petényi J. Salamon ornithologiai hagyatéka. Bevezetés. = Aquila, 1896. pp. 149–161.

Madártani töredékek Petényi János Salamon irataiból. Feldolg.: Csörgey Titus. Bev.: Herman Ottó. Bp., 1904. Magyar Ornithologiai Központ. XXXVII, 398 p.

Ua. németül: Ornithologische Fragmente aus d. Handschriften. Deutsch v. T. Csörgey. Einl. v. O. Herman. Leipzig, 1905. 400 p. Th. O. Weigel.

Herman Ottó bevezetése újraközölve: Petényi J. Salamon és a magyar madárvilág. = Természettudományi Közlöny, 1904. pp. 125–134.

Egy fejezet a kötetből újraközölve: Panurus Biarmicus (L.) szakállas czinege. = Természettudományi Közlöny, 1904. pp. 134–136.

Petényi J. Salamon levelei Naumann J. Frigyeshez [Friedrich J. Naumann]. Közread. és bev.: Csörgey Titus. = Aquila, 1915. pp. 352–369.